

Gårdsnavn: Bøe lille **Gnr/bnr:** gnr. 3029, bnr. 1
Koordinat: Ø: 627556, N: 6583456, 22 EU89-UTM Sone 32
Synbarhet: Fullt ut synlig/gjenfinnbar i terrenget

Erling Skivdal 28.05.2009

Kulturminneregistrering

KMtype: Husmannsplass, Annet kulturminne,
Tilstand: Spor/rester finnes
Verneverdi: Ikke evaluert verneverdi
Vern: ,

Beskrivelse:

Beskrivelse: Markert hustuft etter boligen på husmannsplassen, med et ytre mål på 6,30 x 5,30 meter. Omkring 30 meter sørøst for stua er det en stenformasjon som kan indikere et uthus på plassen.

Flere rydningsrøser i veien vest for boplassen.

I forbindelse med en kulturhistorisk registrering i området høsten 2006, foretatt av Tor-Kristian Storvik og Harald Klokkervold heter det om Sørli:

”Husmannsplassen under Mastekollen er området hvor det ble registrert flest kulturminner i form av tufter og rydningsrøyer. Lokalitetene ligger på en liten forhøyning midt i daldraget, i bunnen av flere nordøst/sørvestorienterte bergrygger. Det er myrlendt terreng umiddelbart i sør som videre fortsetter i en bekk videre nedover mot nordvest. Dalen heller noe mot nordvest, ned mot de gamle ryddede flatene som sannsynligvis har tilhørt husmannsplassen. Husmannsplassen ligger inntil en bergnabb og en kan se spor etter to tufter og en steinkonstruksjon av uviss funksjon. Det ble registrert 15 rydningsrøyer på de to flatene som var delt av bekken og en større kullgrop. De to flatene i dag domineres av veldig tett granskog. På den vestre flaten kan en også se spor av en gammel skogsvei.”

Lok. nr. 1053296 Mastekollen forts:

Registreringen ble foretatt grunnet utbyggingsplanene ved Rudskogen Motorsenter.

Bosetting

Olav Spydevold i boka "Varteig – en liten bygds historie", som ble utgitt i 1956, skriver at plassen nevnes første gang i 1723. Da er Kirsti og Frantz Mastekollen husmenn på plassen. Inger Louise Bergerud skriver i sin slektsbok "Slekt i øst og vest, Varteig – Stryn" at Frants Mastekollen var født ca. 1640, og døde nær 100 år gammel.

Sønnen Ole er der på 1740-tallet. Han var gift med Olaug Christensdatter, men hadde datteren Kari fra et tidligere ekteskap. Kari var født rundt 1705 og giftet seg med Lars Olsen fra Lena – en husmannsplass under Store Bøe (3028, 2).

Kari og Lars bodde på Mastekollen i en årrekke – i alle fall fra sønnen Torer ble født i 1746 og fram til Lars døde i 1773. Neste husmann på Mastekollen var Kari og Lars sin sønn Ole.

I 1801 er det Olaug Pedersdatter og Anders Syversen (1764-1824) som bebor husmannsplassen. De hadde blant annet sønnen Syver, som overtar på Mastekollen etter foreldrene. Syver (1784-1864) ble i 1814 gift med Anne Jensdatter Rognerød (1776-1850), og er de siste husmannsfolkene vi kjenner på plassen. Trolig ble plassen nedlagt da Syver døde.

Navnebetydning

Det er uvisst hva navnet Mastekollen kommer av. På eldre militærkart skrives for øvrig navnet Mossekollen.

Kanskje kan navnet ha tilknytning til hogst av mastevirke – slik Frithjof E. Bye skriver om i sin bok "Sør i landet, nord i sjøen", hvor handlingen er lagt til traktene mellom Femsjøen og Halden, rundt 1670:

"De furukledde åser kring Femsjøen kuvet seg langstrakte og i slakke duvinger mot himmelsynet. Her og der hoppet en tretopp over åsryggen som om de ville kikke utover verden framfor de andre. Han visste om dem. Det var trær som var spart til mastevirke - først og fremst til tvillingrikenes armada og til eksport på Holland og England." (Side 280.)

Mastekollen var for øvrig av de større husmannsplassene i området. Ifølge Arne J. Bøe (1885-1965) som eide Lille Bøe (3029, 1) uttalte rundt 1960 om Mastekollen at "her har de fødd fire kretur".

Tilhørende enkeltminner (0):

Litteratur